

Šiesty snem KDH

(1993)

Vážení hostia, milí priatelia, vážený snem!

Dávno predtým, než sme zakladali Kresťanskodemokratické hnutie alebo vstupovali doň, väčšina z nás počúvala alebo sa učila o tom, ako vznikol svet. Ako ľudstvo spočiatku pozostávalo iba z dvoch ľudí, o potope, ktorá zaplavila zem, a ľudia, zvieratá a rastliny sa zmestili na jednu loď. Trochu ďalej sme sa učili, ako Kristus poslal iba dvanástich mužov do celého sveta, aby učili všetky národy. Vo všetkých týchto majestátnych a zároveň malebných opisoch vystupuje svet ako jeden celok, prehľadný a pochopiteľný. Všetko učenie o takomto svete je zahrnuté v jednej knihe a všetky ďalšie knižnice, ktoré boli a ešte budú napísané, rozvíjajú alebo prinajmenšom nedokážu vyvrátiť to, čo je napísané v onej knihe. Pri čítaní o týchto dávnych udalostiach sme si nevedojak osvojovali celkový pohľad na svet. Celostný a harmonický pohľad, pod ktorým svet vidieť ako na dlani. Celostný pohľad na svet zahnuje pohľad aj na jeho časti a zo všeobecných zákonitostí ovládajúcich svet možno veľmi ľahko odvodiť zákonitosti ovládajúce jeho časti. Poznáme zákonitosti a vieme sa nimi riadiť.

Zo všetkých častí sveta jedna nám je osobitne drahá a s ňou bijú naše srdcia. Je to Slovensko. Od samého začiatku nášho hnutia sme sa zamýšľali nad jeho postavením, nad jeho rozvojom, nad jeho miestom medzi ostatnými národmi a štátmi. Z poznania sveta

a pravidiel, ktoré v ňom vládnu, sme odvodili program postupného dosahovania slovenskej rovnoprávnosti. Poznanie zákonitostí sveta a lásky k národu ku ktorému patríme, nám bránili vytyčovať program, ktorý by vedome vystavoval Slovensko politickému, hospodárskemu a sociálnemu zbedačovaniu. Poučení z dejín sme zároveň vyhlasovali, že ak dôjde k rozdeleniu republiky, budeme ho považovať za definitívne a bude pre nás platiť štúrovské „Naspäť cesta nemožná“. Poznanie zákonitostí politiky nám hovorilo, že hlavný zápas o slobodu, stabilitu a prosperitu Slovenska sa neodohrá pri jej vyhlásení, ale neskôr, keď na Slovensko začnú pôsobiť vnútorné a vonkajšie problémy. Zdá sa, že ten čas nastáva. Dalo sa očakávať, že ten, kto Slovensko dovedie do ťažkostí, pod ich ťarchou klesne a rozsype sa. Ak by sme to boli my, Slovensko by zostalo nechránené, ako sa to stalo už neraz v našich dejinách. Keď si slovenskí voliči minulý rok v slobodných a demokratických voľbách zvolili iných, ktorí ich do týchto ťažkostí dovedli, my rešpektujeme výsledok voľieb. Postupné kroky prestali byť aktuálne a stala sa aktuálnou stabilita a pokrok Slovenskej republiky. V súlade s našimi doterajšími postojmi a vyhláseniami stabilita a integrita Slovenskej republiky je pre nás bezpodmienečnou prioritou. Musí to byť zároveň Slovenská republika demokratická, mierová, republika slobodných a sebavedomých občanov.

Keď hovoríme o tom, akú chceme vidieť Slovenskú republiku, máme na to morálne právo. Počas dvoch rokov, keď sme sa podielali na vláde, Slovensko bolo pokojnou krajinou. Občania sa cítili bezpeční a nemali pochybnosť o trvaní svojich slobod. V hospodárskej a sociálnej sfére teraz publikované štatistiky dokazujú, že v období našej účasti na vláde a iba v tomto období stúpili reálne mzdy. Mimochodom, zistili a publikovali sme to nie my, ale odbojárri. Poklesla nezamestnanosť, začala stúpať výroba, zastavili sme stúpanie cien a darilo sa nám ich udržiavať na stabilizovanej úrovni. Dvakrát sme zvýšili dôchodky a Slovensko v období našej účasti na vláde viacej vyrábalo ako spotrebovávalo.

Náš pohľad je uprený predovšetkým dopredu. Pri pohľade vpred si opakovane musíme klásť otázku o možných kompromisoch a zaujať stanovisko pri volaní po jednote v záujme Slovenska. Bezpodmienečnou prioritou je pre nás pevnosť slovenskej štátnosti. V ostatnom sme schopní pristupovať na kompromisy. Rovnako sme schopní spájať sa s inými, ale musíme si klásť otázku, aká jednota slúži Slovensku a aká by mu, naopak, škodila. Platí všeobecná skúsenosť, že ľahšie sa búra ako stavia a ľahšie sa škodí ako pomáha. Keď predseda vlády svojimi výrokmi vyvoláva búрку kritiky voči Slovensku vo svete a svojou praktickou politikou vo vnútri štátu stavia občanov jedného proti druhému, bolo by škoda sa s ním spájať. Jeho politiku by sme nezmenili, v dôsledku toho by sme nezmiernili kritiku voči Slovensku vo svete a nezastavili by sme ani hospodársky, sociálny a politický úpadok. Iba by sme zatemnili našu víziu lepšieho Slovenska. Nazdávame sa, že lepšie slúži záujmu Slovenska, ak sa nebudeme spájať so súčasnou vládou, ale radšej budeme držať čistú a jasnú alternatívu inej politiky. Keď ju bude možné uskutočňovať, budeme ju mať pripravenú. Na rozdiel od stability a bezpečnosti Slovenskej republiky, účasť vo vláde nie je pre nás bezpodmienečnou prioritou. Slovenská národná strana zrejme rozmýšľala inak pri uzatváraní terajšej koalíciej dohody. Vstup Slovenskej národnej strany do koalície predĺži živorenie súčasnej vlády, nevyrieši žiadny vážny problém a nezastaví úpadok. Iba ho o niečo oddiali.

Voliči dali vo voľbách väčšinu Hnutiu za demokratické Slovensko. Predovšetkým toto hnutie nesie zodpovednosť za súčasný stav Slovenska. Nech si jeho členovia, podporovatelia a najmä poslanci uvedomia, že zodpovednosť za súčasný stav im budú pripomínať aj v budúcnosti. Nech sa zamyslia nad svojou zodpovednosťou a pokúsia sa z nej vyvodiť dôsledky.

Plníme uznesenie popradského snemu a vypracovali sme návrh všeobecného programu Kresťanskodemokratického hnutia pod názvom Lepšie Slovensko. Jeho schválenie je na programe tohto

snemu. Všeobecný program postupne rozpracovávame v jednotlivých oblastiach. Máme hotový program hospodárskej politiky, sociálnej politiky, pre poľnohospodárstvo, návrh školskej politiky a pracujeme na ďalších. Už doteraz vypracované programy nám umožňujú kedykoľvek vytvoriť vládny program, ak by to bolo treba, alebo volebný program, taktiež ak by to bolo treba. Dobre si počínajú naši primátori, starostovia a členovia obecných a mestských zastupiteľstiev pri uskutočňovaní ich volebných programov.

Podľa kresťanskej filozofie štátu prvoradou povinnosťou štátu je nastoliť a udržiavať spravodlivosť. Aj my to považujeme za prvoradú povinnosť štátu. Súdnicstvo musí byť usporiadané a vybavené tak, aby nebolo potrebné čakať celé roky na pojednávanie. Sudcov považujeme za občanov so zvýšenou mravnou zodpovednosťou. Štát má vytvoriť podmienky, aby najlepší absolventi právnických fakúlt mali záujem pracovať na súde. Poznámam, že pri prerokúvaní prezidentom vráteného návrhu zákona o platoch ústavných činiteľov, naši poslanci v Národnej rade hlasovali proti zvyšovaniu plátov ústavných činiteľov s výnimkou jednej kategórie, a to sudcov. Ich zvýšenie plátov sme podporili. Spravodlivé zákony a spravodliví sudcovia sú najlepšou ochranou republiky. Spravodlivý štát nepotrebuje na svoju ochranu zákon na ochranu republiky a, naopak, nespravodlivý štát nezachráni ani taký zákon. Z niektorých kruhov sa ozývajú hlasy volajúce po prijatí zákona na ochranu republiky. Sme presvedčení, že takýto zákon by nezvýšil vnútornú bezpečnosť štátu. Aktívne činy proti štátu je možné postihnúť aj na základe existujúceho trestného zákona. Trestný postih rečí, kvalifikovaných ako protištátnych, by vyostriло vnútroštátnu konfrontáciu, umožnilo by zahraničné zasahovanie do vecí nášho štátu a v konečnom dôsledku by štát iba oslabilo. Kresťanskodemokratické hnutie sa stavia proti prijatiu zákona na ochranu republiky.

Vnútornú bezpečnosť štátu je potrebné posilniť nie prijatím zákona obmedzujúceho slobodu prejavu, ale širším zapojením verejnosti do boja proti kriminalite. Po prepuknutí aféry okolo vydania nariadenia

Mestského zastupiteľstva v Spišskom Podhradí sme vyslali na Spiš podpredsedu Ivana Šimku, aby zistil stav na mieste. Ivan Šimko sa presvedčil, že problém nespočíva v rómskom obyvateľstve ako takom, ale v kriminálnikoch z rómskeho, ale aj nerómskeho obyvateľstva. Slušných ľudí rómskeho pôvodu títo kriminálnici terorizujú rovnako ako nerómskych slušných ľudí. V spišských mestách sa ukazuje nelichotivé porovnanie pre štátnu políciu, že mestské polície sú účinnejšie a lepšie pracujú ako štátna polícia. Ministerstvo vnútra by z tohto poznania malo vyvodiť dôsledky. Napaté rozpočty miest a obcí však nedovoľujú príliš rozširovať počty mestských polícií. Obce a mestá, ale aj štát by mali viac zapájať do boja proti kriminalite dobrovoľníkov z radov občanov. Je to možné uskutočniť napríklad formou čiastočného úväzku u mestských polícií, kde by takíto dobrovoľníci účinkovali po príslušnom výcviku, pod velením dôstojníkov a podľa pravidiel stanovených zákonom. Jednoducho, slušní ľudia musia preukázať rozhodnosť a musia sa vedieť zorganizovať v zápase proti neslušným a na ochranu ďalších slušných ľudí, ktorých vlastné sily na obranu nestačia. Ak nedokáže zorganizovať slušných ľudí štát, pokúsia sa o to naši zástupcovia v obecnej a mestskej samospráve. KDH je hnutím kresťanským a demokratickým, ale nie defetistickým ani pacifistickým.

Odvážne riešenie vyžaduje naša hospodárska situácia. Sľuby o mlieku po dve koruny už splnili svoj účel vo voľbách a po nich sa samozrejme rozplynuli. Slovenské hospodárstvo, ktoré bolo pred voľbami na vzostupnej krivke, opäť začalo upadať. Stúpajú ceny, nezamestnanosť, klesá výroba. Zadĺženosť štátu v uplynulých mesiacoch veľmi vzrástla a pre budúcnosť neveští nič dobré. Je to nezodpovedná politika, ktorá presúva súčasnú nehospodárnosť na pleciach prípadne až ďalších ročníkov. Výsmechom je zmena zákona o privatizácii, ktorá umožňuje ministrovi privatizácie, teraz predsedovi vlády, zmeniť privatizačné projekty a uprednostniť uchádzača podľa vole o privatizáciu. Za tohto stavu by bolo veľmi žiaduce, aby členovia vlády zverejnili svoje majetkové pomery.

Pre hospodársku oblasť máme vypracovaný podrobný program vyvedenia slovenského hospodárstva zo súčasnej krízy. Náš program je založený na urýchlenej privatizácii, na stabilite meny, na podpore drobného a stredného podnikania. V programe sú uvedené praktické kroky, ktoré chceme uskutočniť, až po výpočet zákonov, ktoré chceme zmeniť alebo nanovo nechať schváliť v parlamente. Keď sa naskytne možnosť, program môžeme začať uskutočňovať kedykoľvek.

V sociálnej oblasti je výsmechom Ústavy, že predseda vlády do dnes nepodpísal novelu zákona o štátnom rozpočte, prijatú v Národnej rade vo februári o vyplácaní rodinných prídavkov a štátneho vyrovnávacieho príspevku. Je na zamyslenie, že Národná rada nie je schopná z toho vyvodiť voči predsedovi vlády žiadne dôsledky. Este závažnejšie je porušenie zákona 46/91 Zb., ktorý ukladá vláde zvyšovať dôchodky súbežne s rastom životných nákladov. Dôchodky boli zvýšené iba raz asi o 5 %, kým životné náklady vzrástli doteraz o 27 %. Rozpočtové problémy nemôžu byť výhovorkou pre porušovanie zákona č. 46. Solidarita generácií vyžaduje, aby starší občania mali zabezpečenú životnú úroveň, na ktorú si zarábali celoživotnou prácou.

Velkú pozornosť vyvolávajú na Slovensku národnostné vzťahy. Majú svoju právnu, ústavnú dimenziu a pre právne postavenie národností na Slovensku chceme, aby boli vzorom pre iné európske demokratické krajiny porovnateľné s nami. Odkedy sme členom Rady Európy, majú pre nás mimoriadny význam odporúčania tejto rady. V parlamente budeme podporovať všetky návrhy zákonov, ktoré budú znamenať splnenie odporúčaní Rady Európy pri našom prijímaní. Na národnostné vzťahy sa však pozeráme aj z iného uhla. Slovenský národ sa udržal, hoci tisíc rokov nemal svoj štát. Udržal sa vďaka mravnej úrovni svojho obyvateľstva, pevným rodinám, vlastenectvu, pracovitosti, áno aj vyšším demografickým prírastkom, než mali okolité národy. Keď sme sa vďaka týmto vlastnostiam dokázali udržať bez vlastného štátu, tým viac nám musia pomáhať vo

vlastnom štáte. Platí však aj iná rovnica. Ak by sme tieto vlastnosti stratili, nepomôže nám ani vlastný štát. KDH stavia na vitalitu a mravnú úroveň slovenského národa. Pri zachovaní týchto črt nemusíme si robiť starosti zo žiadneho rozsahu menšinových práv.

Školským príkladom neschopnosti vlády riešiť nahromadené problémy je situácia v školstve a zdravotníctve. Školy a nemocnice nemajú peniaze na platy učiteľov a lekárov, na kúrenie, na stravovanie. Namiesto zabezpečenia prostriedkov na základnú prevádzku škôl a nemocníc vláda a predovšetkým príslušní ministri, treba osobitne menovať ministra zdravotníctva Viliama Soboňu, sa zamestnávali vyhadzovaním ľudí, ktorí sa im nezdali dosť politicky spoľahliví. Karintheho poviedka o vrátení školného sa stáva v našich podmienkach politickou satirou.

Je jedna dobrá správa zo školstva. Pred vyše rokom sa postavila na odpor vláde voči pokusom o svoju likvidáciu Trnavská univerzita. Jej zápas vyzeral spočiatku beznádejne. S ministersky vylámanou zámokou, bez peňazí, len s nesmiernou oduševnenosťou učiteľov a študentov prebiehala výučba na tejto univerzite. Trnavská univerzita sa stala symbolom zápasu o demokraciu a akademickú slobodu na Slovensku. Trnavská univerzita svoj zápas vyhrala. Ministerstvo školstva potvrdilo jej štatút a predvčerom pán prezident menoval akademickým senátom univerzity zvolenského doc. Antona Hajduka za rektora univerzity. Srdečne gratulujeme všetkým, ktorí sa podieľali na obrane Trnavskej univerzity.

Váženy snem. Mohol by som pokračovať pohľadom na ďalšie rezorty či iné oblasti spoločenského života. Boli by to čiastkové pohľady, ktoré by mohli zatieniť to podstatné. Stabilita vrcholných ústavných orgánov Slovenska závisí od stability politickej základne dole. Tou základňou sú politické strany a najmä ich miestni členovia, funkcionári a sympatizanti. Ako možno očakávať stabilitu Slovenska, keď v prvých parlamentných voľbách v roku 1990 vyhralo hnutie, ktoré o rok neskôr prestalo existovať. Rovnako v ďalších voľbách v roku 1992 vyhralo Hnutie za demokratické Slovensko,

ktoré sa za necelý rok po voľbách ocitlo v menšine v parlamente. Jeho podpora vo verejnosti rapídne klesá a jeho budúcnosť je neistá. My vidíme, ako sa pokúšajú zorganizovať iné strany, ale nedarí sa im to. Vo všetkých prípadoch príčina je rovnaká: nemajú dostatok zapálených členov a funkcionárov, ktorí bezplatne vykonávajú túto drobnú, mravčiu a namáhavú prácu. KDH má takých ľudí. Ste to vy a ďalší naši členovia a funkcionári. Vám patrí vďaka za stabilitu nášho hnutia. Vedzte, že všetku túto prácu robíte pre dobro krajiny a jej obyvateľov. Posielali nás do minulosti. Ale komu patrí budúcnosť viac než nám?

Poznanie zákonitostí sveta nám umožnilo vyznať sa v klukatých zákrutách ponovembrovej politiky v bývalom Česko-Slovensku aj na novom Slovensku. Zákonitosti sveta a jeho dejín nám budú aj v budúcnosti pomáhať na našej ceste. Nech nás Duch svätý osvieti, aby sme rozpoznali cestu a vládali po nej kráčať.

Dakujem za pozornosť.

Ružomberok 23. októbra 1993